

Факултет педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу, Јагодина

Предраг Живковић
Педеутолошки огледи

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина

Едиција
МОНОГРАФИЈЕ

Предраг Живковић

ПЕДЕУТОЛОШКИ ОГЛЕДИ

Јагодина
2018

Издавач
Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу
Милана Мијалковића 14, Јагодина

За издавача
Проф. др Виолета Јовановић

Уредник
Доц. др Биљана Стојановић

Рецензенти
Проф. др Емина Копас-Вукашиновић
Доц. др Александра Анђелковић
Доц. др Јелена Стаматовић

Ликовни уредник
Доц. мр Милош Ђорђевић

Технички уредник
Владан Димитријевић

Лектура и коректура
Мср Марија Ђорђевић

Штампа
Свен, Ниш

Тираж
150

ISBN 978-86-7604-149-7

Наставно-научно веће Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, одобрило је објављивање ове публикације одлуком број 01-813/1 од 20. 2. 2018. године.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	5
ЕПИСТЕМОЛОГИЈА РЕФЛЕКСИВНОГ ПРАКТИКУМА НАСТАВНИКА: ПРОЛЕГОМЕНСКИ ПРИСТУП	7
ПЕДАГОШКИ ТАКТ: ХЕРМЕНЕУТИЧКИ И ФЕНОМЕНОЛОШКИ ПРИСТУП ПРОУЧАВАЊУ ОСНОВА ИДЕНТИТЕТА НАСТАВНИКА	49
ПРОФЕСИОНАЛНО И ТАЦИТНО ЗНАЊЕ У СТРУКТУРИ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА НАСТАВНИКА	81
ДИМЕНЗИЈЕ И КОРЕЛАТИ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА НАСТАВНИКА	109
ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ И ФОРМИРАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА НАСТАВНИКА	129
УСАВРШАВАЊЕ РЕФЛЕКСИВНИХ И КРЕАТИВНИХ СПОСОБНОСТИ НАСТАВНИКА КРОЗ АКЦИОНО ИСТРАЖИВАЊЕ ПРАКСЕ	145
САМОВРЕДНОВАЊЕ КАО УСАВРШАВАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ПРАКСЕ	169
НАСТАВНИЦИ НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ: ИДЕНТИТЕТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ НОВОГ-СТАРОГ ПРЕКАРИЈАТА	199
САРАДЊА ИЗМЕЂУ НАСТАВНИКА: ЗАШТО СУ НАМ КОЛЕГЕ ПОТРЕБНЕ?	219

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	249
ЛИТЕРАТУРА	261
ИМЕНСКИ РЕГИСТАР	281
ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР	287
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	291

ПРЕДГОВОР

Чланци и радови које сам сабрао у ову књигу писани су током периода од неких двадесетак година и то као одговор на истраживачки импулс и стваралачку напетост за коју још увек нисам пронашао одушка: како најбоље и најтачније описати и објаснити наставника? То што сам се, упркос чињеници да у овим *tembra disjesta* има нечег успутног и везаног за тренутак у коме су настали, одважио да им пружим „нову шансу” није само због одговора који ти радови и чланци у себи садрже или предлажу, колико због питања која сам у њима покушао да формулишем, а која су, у то сам сасвим убеђен, и данас, као што су то била пре десет или двадесет година, неодложна и суштинска по свом карактеру.

Ова питања – како ће то и сами читаоци видети – обухватају широк спектар тема: епистемологију рефлексивне праксе наставника, природу педагошког такта, самовредновање наставника, стручно усавршавање и професионални развој наставника, тацитно знања наставника у структури професионалног знања, идентитет наставника са неодређеним радним статусом и сарадњу између наставника. Целином спектра покривају област педагошке науке коју називамо педеутологијом, дисциплином која се бави проучавањем наставника. Отуда и наслов.

Оно што им, бар како се надам, даје неко унутрашње јединство и заједничко стајалиште јесте једно суштинско питање из кога, на један или други начин, сва та питања произлазе и коме се, у крајњем исходу, сва та питања и враћају. То је питање професионалног и личног идентитета наставника, као и питање комплексне природе „живота у учионици”.

Стилски, књига је *mélange*. Описи емпиријских студија су испреплетени са квалитативно-интерпретативним приступима; табеларни материјали понекад деле страницу са спекулативним тврдњама. Међутим, таква синкретизација није без сврхе. Живот у учионици је сувише комплексна појава, коју бисмо успешно могли посматрати и

о њој расправљати из било које посебне перспективе. Но, имајући све ово на уму, намерно сам изабрао перспективу наставника.

Ова монографија има девет поглавља која су садржајно међусобно повезана тако да представљају целину и поглед на предмет проучавања. Настала је на темељу претходних верзија различитих делова теоријских и емпиријских истраживања и анализа. Те верзије могу да се пронађу у претходно објављеним радовима наведеним у литератури.

Захваљујем се свим наставницима који су за овде приказана емпиријска истраживања пронашли добру вољу и одвојили време да у њима учествују. Највише се, ипак, захваљујем својој кћерки и супрузи за разумевање и подршку у њиховом и мом вишегодишњем напору и прегнућу.

Аутор

Оригиналност и научну компетентност аутора потврђује његово свеобухватно промишљање, зналачки методолошки и аналитички приступ у структурирању и интерпретацији садржаја и истраживачких резултата, што одређује научну релевантност овог рукописа и његову употребну вредност. Актуелност и прагматичност садржаја овог монографског дела потврђује његову вредност у контексту даљег професионалног развоја наставника, тиме и система институционалног образовања и унапређивања наставног процеса, у складу са утврђеним европским и националним стандардима професионалних компетнција наставника.

Проф. др Емина Којас-Вукашиновић

Богатство идеја и педагошка оштроумност којима се одликују стил и писање др Предрага Живковића остављају траг у пажњи читалаца и наводе на разноврсна промишљања приликом анализе рукописа *Педагошколошки оџледи*, чија је главна тема изложена и развијена кроз поглавља са врло провокативним насловима. Оригиналост и критички приступ приликом писања пружају потпуно нову перспективу доприносећи разумевању недовољно истражених аспеката идентитета наставника, чиме се унапређује не само квалитет рада наставника већ и школа као места учења и развоја.

Доц. др Александра Анђелковић

Сама структура монографије према наведеним поглављима указује на систематичност у приступу. Свако поглавље представља једну целину која обрађује конкретну проблематику, а свако следеће произлази из претходног и наслања се на разматрања и закључке у њему отварајући и објашњавајући нови проблем. Монографија има веома јасну и систематичну структуру и садржај. Због тога представља допринос и обогаћује педагошку науку сазнањима из области која је веома актуелна и која је изазов ауторима који се том проблематиком баве.

Доц. др Јелена Стаматовић

ISBN 978-86-7604-149-7